

Metteri, A. & Valokivi, H. & Ylinen, S. (toim.) 2014. Terveys ja sosiaalityö. Jyväskylä PS-kustannus.

Terveys- ja sosiaalityö –teos käy tutkimukseen nojaavaa laajaa monitieteistä vuoropuhelua käytännön sosiaalityöstä ja terveydestä medikalisoituvassa talouspainotteisessa systeemissä. Palvelujärjestelmään rakenteistunut syrjintä, poiskäännyttämisen politiikka, köyhyys, heikot elinolosuhteet, vähäiset osallisuuden mahdollisuudet ja näihin liittyvä häpeän kokemus ovat terveysriskejä, joita ei riittävästi tunnusteta.

Kirja jakaantuu temaattisesti neljään osaan: I Terveys- ja sosiaalityön kokemuksen ääni ja käytännön viisaus, II Terveys ja sosiaalityö: ammatillista ja käsitteellistä pohdintaa, III Tutkittua tietoa sairastamiskokemuksista ja terveystieteiden asiantuntijuudesta, IV Asiakkaana palveluissa ja muuttuva politiikka. Keskeistä on ihmisen elämäkokonaisuuteen kuuluvien asioiden keskinäisen vaikutuksen tarkastelu, potilaan/asiakkaan äänen ja kokemuksen esiin nostaminen, osapuolien niin ammattilaisten kuin asiakkaan ja läheisten, paneutuvan yhteistyön ja vuoropuhelun korostaminen.

Kirjassa korostuu toisiaan täydentävä moniammatillinen lähestyminen, missä kenelläkään yksittäisellä ammattiryhmällä ei ole ainoa oikeaa ratkaisua. Kohdataanko ihminen palvelujärjestelmässä kokonaisvaltaisella tavalla, joka edistää palautumista ja mahdollistaa itsenäistä elämää? Tuetaanko ihmisen toimijuutta, itseymmärrystä ja pystyvyyttä edistämällä osallisuutta ja toimintamahdollisuuksia? Miten voidaan rakentaa sellainen yhteinen ymmärrys, jonka avulla on mahdollista paikantaa osaamisen alueet, yhteistyön ja työnjaon sopimukset?

Monien toimijoiden yhteistyö tarvitsee avukseen kokoavaa yhteistä ymmärrystä lisäävää näkökulmaa, jota tarjoaa yhtenä mahdollisuutena yhteiskuntafilosofi Martha Nussbaum ja Amartya Senin kehittelemä inhimillisten toimintavalmiuksien tai keskeisten pystyvyyksien teoria (capability approach).

Toimintamahdollisuudet vastaavat kysymykseen mitä ihminen voi olla ja tehdä. Ne muodostuvat ihmisen ainutlaatuisten ominaisuuksien, elämänsä historian, sosiaalisen yhteisön kulttuurin, poliittisen ja taloudellisen ympäristön vuorovaikutuksessa. Yhteiskunnan rakenteet ja olosuhteet voivat mahdollistaa, tukea tai estää ihmisen toimintamahdollisuuksia. Miten ihmiset pystyvät hyödyntämään tarjottua tukea ja kuinka elinolosuhteet edistävät kunkin omia toimintavalmiuksia?

Kirjan punainen lanka on asiakkaan ja hänen läheistensä mahdollistaminen toimimaan neuvottelevana osana aikakautensa kulttuurista ja sosiaalipoliittista ympäristöä, joka väijäämättä vaikuttaa ihmisen kokemukseen toimijuudesta ja osallisuudesta. Teos esittää konkreettisia keinoja painottamalla sosiaalityön jatkuvuutta ja kuvaa miten edistää erityisesti niiden asiakkaiden, joilla moninaisia toimintakyvyn rajoituksia perus-, kansalais-, ja ihmisoikeuksien yhdenvertaista toteutumista.